

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 37 Volume: 8 Issue: 37

Nisan 2015 April 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE BİR YÖNTEM ÖNERİSİ: YARATICI
DRAMA**
**SUGGESTION OF A METHOD FOR TEACHING GRAMMAR TO ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS:
CREATIVE DRAMA**

Pınar BULUT*

Öz

Dil bilgisi dile ait kuralları belirleyen bir bilim dalıdır. Dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi dil becerilerinin geliştirilmesinde ve etkili olarak kullanılmasında dil bilgisi büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle okullarda, farklı sınıf düzeylerinde dil bilgisi konuları öğretilmektedir. Ancak dil bilgisi konularının öğretiminde hangi yöntemin ya da yöntemlerin kullanılması gerektiği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencileri kurallar arasında sıkımdan, kuralları farklı dil becerileri ile birlikte kullanabilecekleri yöntemler seçilmelidir. Özellikle ilkokullarda Türkçe Öğretim Programının felsefesinde de uygun olarak dil bilgisi konularını öğrencilerin sezerek öğrenmelerini sağlayacak aynı zamanda da öğrencilerin etkin katılımıyla, sosyal, psikomotor, zihinsel becerilerini de geliştirecek yöntemlerden biri yaratıcı dramadır. Bu nedenle bu çalışmada dil bilgisi konularının öğretiminde yaratıcı drama yönteminin önemi ve gerekliliği tartışılmış ve yaratıcı drama yöntemi ile oluşturulmuş örnek planlara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil Bilgisi Öğretimi, Yaratıcı Drama, İlkokul Öğrencileri.

Abstract

Grammar is a discipline lying down the rules of a language. Grammar is of a great importance for the development and effective use of language skills such as listening, speaking, reading and writing. Therefore, at schools, grammar subjects are taught at different grade levels. However, deciding which method(s) should be used to best teach grammar is still an important issue of debate. Methods that can enable students to use grammar rules in integration with other skills without getting bored should be selected. Particularly at elementary schools, creative drama is one of the methods that can be used to teach grammar intuitively and develop students' social, psychomotor and mental skills by encouraging them to actively participate in grammar teaching activities. Thus, the importance of drama method in teaching of grammar subjects is investigated and sample creative drama plans are presented.

Keywords: Teaching Grammar, Creative Drama, Elementary School Student.

GİRİŞ

Dil bilgisi Türk Dil Kurumu Sözlüğünde "bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer" olarak tanımlanırken, Ergin (1999) dil bilgisini ses, hece, kök, ek, kelime, kelime grupları, cümle gibi dil birliklerini çeşitli açılardan inceleyen ve onların kanunlarını tespit eden bilim dalı olarak ifade etmektedir. "Dil bilgisi, dili biçimsel ve anlamsal olarak doğru kullanmak için gerekli kuralları içerir" (Korkmaz, 2005). Dil bilgisi kurallarının temel amacı bireylerin etkili ve verimli sözlü/yazılı anlatım etkinlikleri gerçekleştirmesini sağlamaktır (Yaman, 2009).

Bireylerin dili etkili olarak kullanmaları için farklı dil becerileri ile dil bilgisi kurallarını uygulamaları gerekir. Bunun için dil bilgisi konularının öğretimi yapılmaktadır. Dil bilgisi öğretimi ile dile ilişkin saygıyı ve özgüveni oluşturmak, dil başarısını artırmaya yardımcı olmak, yabancı dil öğretimini kolaylaştırmak, dil ve kültüre ilişkin farklılıklara yönelik hoşgörüyü arttırmak, bilimsel yöntem ve analitik düşünmeyi öğretmek, dili kötüye kullananlara karşı dili korumak, dilin sorunlarını anlamaya yardımcı

* Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

olmak (Hudson, 1992; Akt: Yapıcı, 2004) mümkündür. "Dil bilgisi öğretiminin en önemli işlevi, bireyin ana dilinin yapılarını, olanaklarını öğrenerek açık, sağlam ve daha etkili iletişim gerçekleştirmesini sağlamaktır" (Maden, 2010a: 29)

Dilbilgisi öğretiminde temel olarak üç yaklaşım söz konusudur. Bunlar; kural öğretmeye ve tekrara dayalı olan davranışçı yaklaşım; bireylerin her dilin dil bilgisini edinebilecek hazır bulunuşluğa sahip olduğunu ve sosyal çevre içinde, bu alt yapıyı kullanarak dil bilgisinin edinildiği tezini savunan bilişsel yaklaşım ve dilin edinilmediğini, öğrenildiğini savunan yapılandırmacı yaklaşımdır (Dolunay, 2014). "Yapılandırmacı yaklaşımla dil bilgisinde peş peşe kurallar öğretmek yerine beceriye dönüşen öğrenme işlemlerine ağırlık verilmektedir" (Güneş, 2013: 177).

Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5 sınıf) (2009) yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanmıştır. Programda dil bilgisi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmamış, bunun yerine dil bilgisi konuları diğer öğrenme alanları içine dağıtılmıştır. Programda öğrenme alanları içinde yer alan dil bilgisi kazanımlarından bazıları şunlardır:

- Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder. (2-5. Sınıf)
- Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder. (2-5. Sınıf)
- Önem belirten ifadeleri dikkate alarak okur.(3-5. Sınıf)
- Yazılarında kelime türlerini işlevine uygun kullanır.(3-5. Sınıf)
- Anlamlı ve kurallı cümleler yazar.(1-5. Sınıf)

Türkçe Dersi Öğretim Programında bu türden bir yapılanmanın en önemli sebebi dil bilgisini dinleme, okuma, yazma gibi öğrenme alanları içinde kullanılabilir hale getirmek yani dilbilgisi kurallarını yalın olarak ezberletmek değil, beceri haline dönüştürmektir. Programda dil bilgisi konularının öğretiminde sezdirerek, konu adlandırılması yapılmadan öğretilmesi yolu benimsenmiştir. İlkokul öğrencilerinin bilişsel gelişim düzeyleri dikkate alındığında bu yolla yapılacak dil bilgisi öğretiminin son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü çocuk için soyut olabilecek kavramların (sıfat, fiil vb.) adlandırılmadan, dilin diğer öğrenme alanları içine yedirilerek ve sezdirme yoluyla daha somut şekilde ve uygulamalı olarak öğretilmesi daha etkin bir dil bilgisi öğretimini mümkün kılmaktadır.

Dil bilgisi öğretimindeki en önemli sorunlardan biri konuların öğretiminde hangi yöntemin kullanılacağını belirlemektir, çünkü uygun yöntemlerle öğretim yapılmadığında öğrenciler sıkılmakta ve dil bilgisini sevmemektedir (Temizkan, 2014). Birçok öğrenci için dil bilgisi zorlanılan bir alandır (Korkmaz, 2005). Türkçe derslerinde öğrencilerin dili, dil bilgisi kurallarına uygun olarak kullanıp kullanmadıklarını belirlemek yerine dile ait kuralları sormak öğrencilerin dil bilgisi konularına karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmaktadır (Derman, 2008). "Bir öğrencinin sıfat, edat veya fiilin tanımını ezbere bilmesinin ona hiçbir faydası yoktur. Önemli olan, öğrencinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde şuurulu olarak kullanmayı alışkanlık haline getirmesi, okuduğu bir metinde veya dinlediği bir konuda işlenen fikir ve duyguyu kavrayıp sezebilmesi, ondan zevk alabilmesidir" (Özbay, 1997: 15). Dolayısıyla dil bilgisi konularından öğrencilerin sıkılmasının en önemli sebebi doğrudan kural öğretimine dayalı bir dil bilgisi öğretimidir. Bu nedenle yapıyı açıklama ve örneklendirerek öğretime dayalı tümdengelim yöntemi terk edilmelidir (Göçer, 2015). Bu noktadan hareketle öğrenciyi aktif hale getirecek, aynı zamanda programın felsefesine de uygun olarak, dil bilgisi konularının sezdirme yoluyla öğretilebileceği yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Yaman ve Süğümlü (2009) yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak kullanılan yöntemlerden biri olan senaryo tabanlı öğretimin dilbilgisi konularının öğretiminde oldukça etkili olduğunu, öğrencinin derse ilgisinin ve motivasyonunun arttığını belirtmektedirler. Yaratıcı drama yöntemi de dil bilgisi öğretiminde kullanılacak etkili yöntemlerden biridir.

Yaratıcı Drama Yöntemi ve Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılması

"Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, kimi zaman da bir soyut kavramı ya da davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır" (San, 1996:149). "Drama kendisine özgü yaklaşımları ve teknikleri, hedef ve kazanımları olan bağımsız bir öğretim programına sahip olabileceği gibi, aynı zamanda diğer öğretim programlarının, öğreneni hedeflerine ulaştırabilmesi için kullanılacak etkili bir yöntemdir" (Vural ve Somers, 2012:12). Dolayısıyla drama hem başlı başına bir ders hem de derslerin kazanımlarına ulaşmada kullanılacak yöntemlerden biridir.

Yaratıcı drama yöntemi katılanlarına yaşantılara dayalı, hareket yoluyla, etkileşim yoluyla, aktif, sosyal, tartışarak, keşfederek, duygusal ve işbirliğine dayalı öğrenme gibi birçok öğrenme türünü bir arada sunan bir yöntemdir (Karadağ ve Çalışkan, 2008). Yaratıcı drama eğitim sistemi içinde yöntem olarak çok sık kullanılmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri eğitimin ve yaratıcı dramanın birçok ortak amacının olmasıdır. McCaslin 'e (2006) göre bunlar:

1. Yaratıcılık ve estetik gelişim
2. Eleştirel düşünme becerisi
3. Toplumsal büyüme ve başkalarıyla işbirliği halinde çalışma becerisi
4. Gelişmiş iletişim becerileri
5. Ahlaki ve manevi değerlerin gelişimi
6. Kendini tanıma
7. Başkalarının değerlerini ve kültürel geçmişini anlama ve takdir etme amaçlarıdır.

Dramanın çocukta yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirme, zihinsel kapasiteyi artırma, bağımsız düşünmeyi sağlama, duyguları fark etme ve ifade etme ile iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik olumlu katkıları vardır (Önder, 2012). Dolayısıyla dramanın çocuğun zihinsel gelişimine, dil gelişimine, sosyal gelişimine, fiziksel ve psikomotor gelişimine olumlu katkıları olduğu söylenebilir (Karadağ ve Çalışkan, 2008; Maden, 2010a). Bunun yanında "drama, öğrenmenin her aşamasında öğrenme kavramı ile kurduğu bağ ile kalıcı, etkili ve en önemlisi kullanılabilir bilgi depolanmasını sağlamaktadır" (Uzgören, 2011:33-34). Drama, edilgen olmak yerine katılımcı olmayı, bağımlı olmak yerine bağımsız olmayı ve karar verebilmeyi ve demokratikleşmeyi sağlar (San, 1996). Drama yönteminin Türkçe dersinde öğrencilerin okuma, yazma, konuşma ve dinleme başarılarını artırdığını ortaya koyan çalışmalar vardır (Maden, 2010a).

Türkçe dersi öğretim programında (1-5. Sınıf) (2009) eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, karar verme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme becerilerine yer verilmiştir. Adı güzel (2012) yaratıcı dramanın başkalarıyla iletişim kurma becerisini geliştirme, eleştirel ve bağımsız düşünme becerilerini geliştirme, yaratıcılığı geliştirme, işbirliği yapabilme-birlikte çalışabilme becerisini geliştirme sosyal duyarlılık oluşturma ile sözel ve sözel olmayan dil becerilerini geliştirme amacı olduğunu belirtmektedir. Bu noktada programın belirlediği becerilerin kazandırılmasında, program ile benzer amaçlar taşıyan yaratıcı drama yönteminin kullanılması son derece uygundur. Bunun yanında "Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma" becerisi de hem Türkçe hem de ilköğretim kademesindeki diğer derslerin öğretim programlarında yer almaktadır. Dil bilgisi konuları da bu becerinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Drama yönteminin kullanıldığı derslerde hem bu amaca hizmet edilebilir hem de dil bilgisi konuları öğretilir.

"Drama hangi derste hangi içerik biriminin öğretiminde kullanılırsa kullanılsın öğrenciler temelde dili etkili ve doğru kullanma gereksinimi duymaktadır" (Vural ve Somers, 2012: 77). Dili doğru ve etkili kullanma Türkçe dersinin öncelikli amaçları arasındadır. Dili etkili kullanmanın en önemli şartlarından biri de dilbilgisi kurallarını bilmektir.

Göçer (2015) dil bilgisi öğretiminde öğrencilerin bilgiyi hazır bulmamaları gerektiğini, bilgi ve kurallara öğretmen rehberliğinde öğrenci merakının canlı tutularak buluş yoluyla öğrenme yaklaşımı doğrultusunda ulaşılması gerektiğini belirtmektedir.

Yaratıcı drama yöntemi ile öğrenci aktif, öğretmen de rehber olacak ve süreci yönlendirecektir. Bu şekilde bir dil bilgisi öğretimi ile öğrenciye doğrudan bilgi ya da kavram öğretimi/aktarımı yapılmayacak ve öğrencinin yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda programda önerildiği gibi sezerek öğrenmesi sağlanacaktır. Yine bu yöntemle dilbilgisi konuları ayrı bir ders olarak değil, Türkçe dersinin farklı öğrenme alanlarıyla oluşturulmuş bir etkinlikler bütününe içine yerleştirilmiş olacaktır. Drama yöntemiyle dil bilgisi kurallarını öğrenme öğrenci açısından keyifli bir sürece dönüşürken, öğrencinin aktif olmasını da sağlayacaktır. Ayrıca bu yöntemle soyut olan dilbilgisi konuları daha somut hale getirilebilecektir.

Yaratıcı drama ister ders, ister yöntem olarak kullanılsın her iki durumda da üç aşamadan oluşan bir süreç bulunmaktadır. Wessels (1987) dramanın kullanıldığı derslerde zihinsel ve fiziksel hazırlığın, doğaçlamanın, rol oynamanın ve geribildirim yani değerlendirme ve dönütün gerekli bileşenler olduğunu belirtmektedir. Adı güzel (2012) bu süreçleri 1.Isınma-Hazırlık, 2. Canlandırma, 3. Değerlendirme-Tartışma olarak ifade etmektedir.

Isınma-Hazırlık Aşaması: Bu aşamanın amacı hem öğrenciyi etkinliğe hazırlamak hem de grubu bir sonraki aşamaya hazırlamaktır (Kara, 2010). Bu aşama hem fiziksel hem de zihinsel olarak sürece hazırlanan bir aşamadır. Bu hazırlık için kullanılan etkili araçlar ise genellikle oyunlardır. Oyunlar katılımcıları konuya ısındırmalı, hazırlamalı ve bu hazırlıkta kullanılan oyunlar seçilen konunun yapısına göre zihinsel ya da fiziksel ağırlığı olan oyunlar olmalıdır.

Canlandırma Aşaması: “Konunun süreç içinde biçimlenip ortaya çıktığı, belirlendiği, biçimlendirildiği ve diğer katılımcılara sergilendiği tüm oluşum çalışmaları” (Adıgüzel, 2012: 125) canlandırma aşamasında olmaktadır. Bu aşama, temel olarak canlandırma ve rol oynama tekniklerinin kullanıldığı, bu tekniklerin yanında donuk imge, fotoğraf karesi, sıcak sandalye, aradaki boşluk, bilinç koridoru, forum tiyatrosu, toplantı düzenleme, öğretmenin role girmesi ve geriye dönüş gibi tekniklerin de kullanılabileceği aşamadır.

Değerlendirme Aşaması: Bu aşama sürece ilişkin duygu ve düşünce paylaşımlarının olduğu ve yaratıcı dramın bir yöntem olarak kullanıldığı derslerde kazanımların değerlendirildiği aşamadır (Adıgüzel, 2012).

Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı derslerde drama yöntemine ilişkin olarak mutlaka bir planlama yapılmalıdır. Her öğretim yönteminde olduğu gibi yaratıcı dramın kullanılmasında da yapılacak planları öğrenci grubunun büyüklüğü, özellikleri, seçilen konu, mekân, süre, öğretmenin özellikleri vb. unsurlar etkilemektedir. Çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile iki dil bilgisi konusuna ait örnek etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinliklerde dil bilgisi konuları diğer dil becerilerini kullanmayı da gerektirecek şekilde oluşturulmuştur. “Nitelikli bir dil bilgisi öğretimi için öğrencilerin dil bilgisi ile ilgili bilgilerini sözlü ve yazılı anlatımlarda kullanmaları ve uygulamaları sağlanmalıdır” (Güven, 2013). Çünkü “Türkçe derslerinde dil bilgisi alanı bir amaç değil, dil becerilerinin kazanılmasında ve etkin kullanımında işlevi sezdirilecek, farkındalık kazandırılacak bir rezerv alanıdır” (Göçer, 2015).

Bu çalışmada ilkököl düzeyinde kullanılabilecek, farklı dil bilgisi konuları ile ilgili iki plan hazırlanmıştır.

Örnek Drama Planları:

1. Plan:

Konu: Fiiller

Grup: İlkokul 4. Sınıf Öğrencileri

Süre: 60 dakika

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol oynama, canlandırma,

Araç-Gereç: Şapka, A4 kâğıtları, kalemler.

Süreç:

A-Isınma / Hazırlık: Etkinlik: Öğretmen öğrencilere bir oyun oynayacaklarını söyler. Oyunun kurallarını şöyle açıklar: “Çocuklar sizlere bazı cümleler söyleyeceğim. Söylediğim cümlenin başında Pınar (Öğretmen bu etkinlikte kendi adını da kullanabilir) diyor ki... Varsa o cümlede söyleneni yapmanız gerekiyor, ama cümlenin başında Pınar diyor ki yoksa o zaman hareketsiz olarak yerinizde duracaksınız. Örneğin Pınar diyor ki zıplayın dediğimde zıplamalısınız, ama sadece zıplayın diyorsam bunu yapmamanız gerekir, eğer yaparsanız oyundan çıkarsınız”. Önce birkaç fiille deneme yapılır. Örneğin: Pınar diyor ki ağzınız açın, gözünüzü kırıpın... Öğretmenin seçeceği ve mekânda rahat yapılabilecek fiillerle oyun 4-5 dakika oynanır.

1. Etkinlik: Öğrenciler ayakta çember olurlar. Öğretmen her öğrenciden bir hareket düşünmesini ister. Öğrenciler hazır olduğunda öğretmen gidip bir öğrenciye dokunur, dokunduğu öğrenci konuşmadan sadece hareketini yapar. Diğer öğrenciler arkadaşlarının yaptığı hareketin ne olduğunu söylerler. Ardından öğretmen başka bir öğrenciye dokunur ve o da hareketini yapar, sınıf arkadaşları tahmin eder. Bu şekilde tüm sınıfın hareketlerini göstermesi sağlanır. Öğretmen öğrencilerden bir sonraki etkinlik için bu etkinlikte yapılan hareketleri unutmamalarını ister.

B- Canlandırma:

2. Etkinlik: Öğretmen sınıfı 5 gruba ayırır ve gruplardan önceki etkinlikte yapılan hareketleri düşünmelerini ister. Gruplara boş bir kâğıt verir ve gruptaki kişilerin yaptıkları hareketlerin mutlaka kullanılacağı kısa bir öykü yazmalarını ister. Ardından her grup öyküsünü canlandırır. Öykülerin canlandırmasından sonra

öğretmen bu öyküde kullanılan ve hareket ifade eden kelimelerin neler olduğunu izleyici durumundaki diğer öğrencilere sorar. Tüm grupların canlandırmaları bittikten sonra her grup öyküsünü okur.

A- Değerlendirme:

3. Etkinlik: Öğretmen başına bir şapka takar ve öğrencilere şu açıklamayı yapar: “Çocuklar bu şapka sihirli bir şapka. Onu kim başına takarsa sınıftaki herkes o kişinin söylediği hareketleri yapar. Bu oyun da sihirli bir oyun...”. Öğretmen bir örnek yapar. Şapkayı başına takar ve öğrencilere “zıplayın der, bir süre sonra sağ kolunuzu saat yönünde çevirin der. Bunun dışında çömelip kalkın, kapıya doğru koşun, tek ayaküstünde durun, sağ gözünüzü kapatın vb. birçok komut verebilir. Bir süre sonra öğretmen şapkayı başka bir öğrenciye verir. Bu kez tüm sınıf o öğrencinin söylediği hareketleri yapar. Bir süre sonra öğretmenin komutuyla şapkayı en yakınındaki başka bir arkadaşına verir. Oyun bu şekilde farklı 4-5 kişinin komutlarıyla oynanır. Son olarak öğretmen “bugün ne öğrendiniz ?” sorusunu sorarak öğrencilerin görüşlerini alır.

1. Plan:

Konu: Eş anlamlı kelimeler

Grup: 2/3. sınıf

Süre: 60 dakika

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol oynama, canlandırma, fotoğraf karesi.

Araç-Gereç: Torba, renkli kelime kartları, top.

Süreç:

A- Isınma/Hazırlık:

1. Etkinlik: Öğretmen içinde eş anlamlı kelimelerin olduğu bir torba hazırlar. Bu torbadaki her eş anlamlı kelime çifti aynı renkte hazırlanmıştır. Herkes seçtiği kartla aynı renkte olan kartı sınıftan bulur ve bu iki kişi eş olur. Öğretmen öğrencilere oluşan eşlerin kartlarında yazan kelimeyi birbirlerine söylemelerini ister. Sonra eşler kol kola girerler ve mekânda dolaşırlar. Karşılaştıkları çiftlere kendi kelimelerini söyleyip ardından onların kartlarında yazan kelimeleri öğrenirler. Öğrencilerin bu etkinlikte sınıfta mümkün olduğu kadar çok ve farklı grupla karşılaşmaları istenir.

2. Etkinlik: 1. Etkinlik için hazırlanan torba bu etkinlikte de kullanılır. Sınıftan iki öğrenci dışarı çıkarılır. Kalan öğrenciler bu torbadan birer kart alırlar ve eş anlamlı kelimelerin yazdığı kartlar birbirini bularak ikili eşleşmiş olurlar. Öğretmen oluşan bu eşlerin kendi aralarında karar vererek bedenlerine ortak bir form vermelerini ama bu formun sınıftaki diğer öğrencilerin yaptığı duruşlardan farklı olması gerektiğini söyler. Eşler sınıfın farklı yerlerine dağılır. Dışarıdan gelen iki kişinin amacı şudur. Sınıfa gelir ve bir arkadaşlarına dokunurlar. Dokunulan kişi önceden belirlediği duruşu 2-3 saniye yapar ve tekrar elleri iki yanda sabit duruşa geçer. Ebeler bu şekilde dokunup aynı duruşu sergileyen öğrencileri eşleştirmeye çalışırlar. En çok çifti bulan oyunu kazanır. Oyun sonunda eşler yüksek sesle kartlarında yazan kelimeleri sınıfa söylerler. Bu oyun, kelimeler ve eşler değiştirilerek 3-4 kez tekrarlanır. Bu etkinlikte öğrencilerin mümkün olduğu kadar çok eş anlamlı kelime çifti duymaları sağlanır.

B - Canlandırma:

3. Etkinlik: Öğretmen sınıfı dört gruba ayırır. Gruplara eş anlamı olan bazı kelimeler ve bu kelimelerle ilgili durumlar vererek doğaçlama hazırlamalarını ister. Örnek kelime ve durumlar şunlar olabilir:

- Hatıra: 75 yaşında, bir zamanlar kaptan olan, dünyanın birçok yerini gezmiş ve çok fazla hatırası olan dedemizle sohbet
- İcat: Birçok icadı olan bir bilim insanı ile bir televizyon programı düzenleme
- Kılavuz: Oyuncak müzesinde kılavuz ile beraber müzeyi gezme.
- Öykü: Kısa süre önce basılan ama çok fazla satılan ve çok beğenilen bir öykü kitabının yazarı ile bir söyleşi

Öğrencilerin yapacakları doğaçlamalarda kendilerine verilen kelimeleri mümkün olduğunca çok tekrar etmeleri istenir. Öğretmen her canlandırma sonunda izleyen gruba canlandırmada hangi kelimenin dikkatlerini çektiğini sorup tahtaya yazar. Sonrasında o kelime ile aynı anlama gelebilecek başka kelimeler olduğunu söyler. Önce sınıfa bilip bilmediklerini sorar, öğrencilerden cevap gelmezse öğretmen söyler.

C- Değerlendirme:

4. **Etkinlik:** Sınıf çember olur. Öğretmen öğrencilere dersle ilgili şu soruları sorar:

- Bu derste neler öğrendiniz?
- Gündelik hayatta aynı anlamda kullanılan başka hangi kelimeleri biliyorsunuz?

4. **Etkinlik:** Sınıftaki tüm öğrenciler çember olur, öğretmen eline bir top alır ve eş anlamı olan bir kelime söyleyerek topu bir öğrenciye atar. Topu tutan öğrenci öğretmenin söylediği kelimenin eş anlamlısını söyleyerek topu çemberdeki başka bir arkadaşına atar. Topu tutan kişi eş anlamı olan bir kelime söyleyerek topu başka bir arkadaşına atar. Oyun bir süre bu şekilde devam eder.

Sonuç

“Seslerden cümlelere kadar bütün dil birliklerini yapı, anlam, görev ve kaynak bakımından inceleyen bilim dalı dil bilgisidir” (Yakıcı, Yücel, Doğan, Yelok, 2004). Dil bilgisinin temel amacı dil becerilerini daha doğru ve etkili kullanmayı sağlamaktır.

“Dramanın bir yöntem olarak Türkçe öğretiminde kullanımını, Türkçe öğretiminin tek boyutlu olmayan tümleşik yapısı gerekli kılmaktadır. Drama, dil becerisi ve okuma-yazmanın çok yönlü öğretiminde güçlü ve etkili bir yöntemdir” (Maden, 2010b). Dil bilgisi öğretiminin temel amacı öğrencilerin kuralları öğrenmeleri değil, bu kuralları dilin farklı öğrenme alanlarına uygulayıp kullanabilmeleridir. Dil bilgisi öğretimi tanım ve örnekleri sunarak değil, etkinlikler yoluyla ve uygulamalı olarak yapılmalıdır (Derman, 2008). Yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan dil bilgisi öğretimi çalışmalarında öğrenciler sıkılmayacak, konular doğrudan değil sezdirilerek verilmiş olacak, yapılan çalışmalarda sadece dil bilgisi konularının öğretimi değil öğrencilerin dilin farklı alanlarında çalışmalar yapması ve bu yolla bütün içinde kuralları fark etmesi sağlanmış olacaktır. Yaratıcı drama yöntemiyle dil bilgisi öğretiminin öğrenciler için daha anlamlı olacağı ve bu yöntemle dil bilgisini sevecekleri ve dil bilgisine karşı olumlu tutum geliştirecekleri düşünülmektedir. Yaratıcı drama yöntemiyle yapılan bu etkinlikler ile bir bilgi değil becerisi dersi olan Türkçe gerçek anlamda beceri olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Ö. (2012). *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara: Naturel Yayınevi.
- DERMAN, S. (2008) *Dil Bilgisi Öğretiminde Metinlerin Seçimi Üzerine Bir Araştırma (7. Sınıf)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DOLUNAY, S.K. (2014). *Türkçe Eğitimi Açısından Dil Bilgisi Öğretimi* (2. Baskı) (Editör: Murat ÖZBAY), Ankara: Pegem Akademi.
- ERGİN, M. (1999). *Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım Yayım.
- GÖÇER, A. (2015). “Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Yeri, İşlevi ve Öğretimi: Bütünlük İlkesi ve Tümevarım Yöntemi Ekseninde Tematik Bir Yaklaşım”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, S.1, s. 233-242.
- GÜNEŞ, F. (2013). “Yapılandırmacı Yaklaşımla Dil Bilgisi Öğretimi”, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, S. 3, s. 171-187.
- GÜVEN, A.Z. (2013). “Dil Bilgisi Konularının Öğretim Sorunları”, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, S. 6, s. 1-10.
- İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (1-5. Sınıflar) (2009), Ankara: MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- KARA, Ö.T. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KARADAĞ, E. , ÇALIŞKAN, N. (2008). *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- KORKMAZ, B. (2005). *Dil ve Beyin*, İstanbul: Yüce Yayım.
- MADEN, S. (2010a). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Derslerinde Drama Yönteminin Temel Dil Becerilerinin Kazanımına Etkisi (Sevgi Teması Örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MADEN, S. (2010b). “Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlikleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 14, s. 259-274.
- McCASLIN, N. (2006). *Creative Drama in the Classroom and Beyond*. (8. Edition). Pearson.
- ÖNDER, A. (2012). *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama* (9. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- ÖZBAY, M. (1997). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*, Ankara: Akçağ Yayınevi.
- SAN, İ. (1996). “Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama”, *Yeni Türkiye (Eğitim Özel Sayısı)*, S. 7, s. 148-160.
- TEMİZKAN, M. (2014). *Türkçe Eğitimi Açısından Dil Bilgisi Öğretimi*. (Editör: Murat Özbay), Ankara: Pegem Akademi.
- TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ, <http://www.tdk.gov.tr>
- UZGÖREN, S. (2011). *Eğitimde Drama Uygulamaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- VURAL, R.A. , SOMERS, J.W. (2012). *Hümanistik İlköğretim Programları İçin İlköğretimde Drama: Kuram ve Uygulama*, Ankara: Pegem Akademi.
- WESSELS, C. (1987). *Drama (Resource Books for Teachers)*, Oxford University Press.
- YAKICI, A.,YÜCEL, M., DOĞAN, M., YELOK,V.S. (2004). *Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Ankara: Bilge Yayınları.
- YAMAN, H. (2009). *İlköğretim 6. 7. Ve 8. Sınıflar İçin Kavram Haritalarıyla Dil Bilgisi Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YAMAN, H., SÜĞÜMLÜ, Ü. (2009). "Dilbilgisi Öğretiminde Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Etkililiği: Kelime Türleri Örneği", *Dil Dergisi*, S. 144, s. 56-73.
- YAPICI, M. (2004). "İlköğretim Dil Bilgisi Konularının Çocuğun Bilişsel Düzeyine Uygunluğu", *İlköğretim-Online*, S. 2, s. 35-41.